

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
23 жовтня 2024 року,
протокол № 2.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

23 жовтня 2024 року

м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«КОНФЛІКТОЛОГІЯ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
із спеціальності 081 Право
галузі знань 08 Право
денної форми навчання

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидатка психологічних наук, доцентка
28 серпня 2024 року

_____ Оксана ГУМЕНЮК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор філософських наук, професор

29 серпня 2024 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент
29 серпня 2024 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	-	3
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	-	3
1.2.	Лекції	-	4
1.3.	Семінарські заняття	-	5
1.4.	Самостійна робота студентів	-	15
1.5.	Індивідуальні завдання	-	19
1.6.	Підсумковий контроль	-	20
2.	Схема нарахування балів	-	21
3.	Рекомендовані джерела	-	23
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	-	25

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання*					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін. зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін. зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Конфліктологія»	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
2.	Тема 2. Природа та діагностика конфліктів	7	2	-	-	-	5	9	2	-	-	-	7
3.	Тема 3. Технології ефективної поведінки юриста в конфлікті	8	-	2	-	-	6	8	-	2	-	-	6
4.	Тема 4. Внутрішньоособистісний конфлікт	9	4	-	-	-	5	9	2	-	-	-	7
5.	Тема 5. Міжособистісні конфлікти як найпоширеніший тип конфлікту	9	2	2	-	-	5	9	2	-	-	-	7
6.	Тема 6. Конфлікти в юридичній діяльності	7	-	2	-	-	5	8	-	2	-	-	6
7.	Тема 7. Сімейні конфлікти	7	2	-	-	-	5	9	2	-	-	-	7
8.	Тема 8. Соціальні конфлікти: шляхи, засоби попередження та розв'язання	9	2	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
9.	Тема 9. Глобальні та регіональні конфлікти	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
10.	Тема 10. Медіація у професійній діяльності юриста	9	2	2	-	-	5	9	2	2	-	-	5
11.	Тема 11. Мистецтво розв'язання та вирішення конфліктів як шлях до успіху	9	2	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
	Усього годин	90	18	16	-	-	56	90	10	6	-	-	74

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Предмет і завдання навчальної дисципліни «Конфліктологія»	2
1.1.	Предмет, методи, структура конфліктології	
1.2.	Основні поняття та категорії конфліктології. Зв'язок конфліктології з іншими науками	
1.3.	Методи наукових досліджень у конфліктології	
1.4.	Основні концепції сучасної зарубіжної теорії конфліктності	
1.5.	Становлення конфліктології як науки в Україні	
2.	Природа та діагностика конфліктів	2
2.1.	Конфлікт та конфліктогени	
2.2.	Типи конфліктогенів	
2.3.	Структура та діагностика конфліктів	
2.4.	Класифікація конфлікту	
3.	Внутрішньоособистісний конфлікт	4
3.1.	Соціально-психологічний аналіз внутрішньоособистісних конфліктів	
3.2.	Сутність, зміст і структура внутрішньоособистісних конфліктів	
3.3.	Типологія і динаміка внутрішньоособистісних конфліктів	
3.4.	Форми прояву внутрішньоособистісних конфліктів	
3.5.	Способи подолання внутрішньоособистісних конфліктів	
4.	Міжособистісні конфлікти як найпоширеніший тип конфлікту	2
4.1.	Конфліктна особистість та її неадекватність	
4.2.	Міжособистісні конфлікти, їх особливості та причини виникнення	
4.3.	Характеристика стилів вирішення міжособистісних конфліктів	
5.	Сімейні конфлікти	2
5.1.	Загальна характеристика сімейних конфліктів	
5.2.	Аналіз причин виникнення сімейних конфліктів	
5.3.	Конфлікт «батьки і діти» як особливий вид сімейних конфліктів	
5.4.	Шляхи вирішення і подолання сімейних конфліктів	
6.	Соціальні конфлікти: шляхи, засоби попередження та розв'язання	2
6.1.	Загальна характеристика соціальних конфліктів	
6.2.	Особливості прояву соціальних конфліктів	
6.3.	Класифікація соціальних конфліктів	
6.4.	Основні методи і прийоми попередження та розв'язання соціальних конфліктів	
6.5.	Соціальна напруга, її особливості	
7.	Медіація у професійній діяльності юриста	2
7.1.	Медіація як спосіб урегулювання конфліктів	
7.2.	Учасники медіації	
7.3.	Медіаційна процедура	
7.4.	Медіація в юридичній практиці	
8.	Мистецтво розв'язання та вирішення конфліктів як шлях до успіху	2
8.1.	Аналіз конфліктного стану та регулювання конфліктної поведінки	
8.2.	Типи та особливості учасників суперечки	
8.3.	Ескалація конфлікту	
8.4.	Основні прийоми вирішення конфлікту	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Конфліктологія»

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Предмет, методи, структура конфліктології
- 1.2. Основні поняття та категорії конфліктології
- 1.3. Зв'язок конфліктології з іншими науками
- 1.4. Методи наукових досліджень у конфліктології
- 1.5. Основні концепції сучасної зарубіжної теорії конфліктності

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких будується засвоєння навчального матеріалу теми є: конфліктологія; предмет конфліктології; структура конфліктології; конкуренція; суперництво; змагання; криза; суперечність; функції конфліктології.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: конфліктологія як наука про зіткнення, проблемне функціонування особи, суспільства, природи та взаємодії людини і природи. Конкуренція, суперництво, змагання, ворожість, криза і суперечність як основні поняття та категорії конфліктології. Зв'язок конфліктології з іншими науками. Методи наукових досліджень як способи пізнання дійсності, за допомогою яких отримують достовірні дані що використовують для побудови наукових теорій та розробки практичних рекомендацій. Критерії валідності методу. Функції конфліктології у суспільстві. Соціально-історичні передумови виникнення конфліктології. Теоретичні передумови виникнення конфліктології. Основні принципи дослідження конфліктів. Теорії вчених, з іменами яких пов'язане становлення конфліктології як відносно самостійної дисципліни. Основні проблеми науки на сучасному етапі розвитку.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Технології ефективної поведінки юриста у конфлікті

Форма проведення заняття: вирішення ситуативних задач; тестування.

Мета: закріплення знань студентів про сутність конфлікту, розвиток у них навичок аналізу конфліктних ситуацій різних типів і формування уміння приймати психологічно виважені рішення у складних ситуаціях соціальної взаємодії.

Завдання 1. Вирішіть ситуаційні завдання.

Ситуація 1.

Ваш безпосередній керівник, минаючи вас, дає термінове завдання вашому підлеглому, який вже зайнятий виконанням іншого відповідального завдання. Ви і ваш керівник вважаєте свої завдання невідкладними. Ваші дії.

Ситуація 2.

Ви отримали одночасно два термінових завдання: від вашого безпосереднього і вашого вищестоящего керівника. Часу для погодження термінів на виконання завдання немає, необхідно терміново почати роботу. Ваші дії.

Ситуація 3.

Між двома вашими підлеглими виникає конфлікт, який заважає їм ефективно працювати. Кожний з них окремо звертався до вас за допомогою, щоб ви розібрались і підтримали його позицію. Ваші дії.

Ситуація 4.

У вас є можливість обрати собі заступника. Є декілька кандидатур. Кожний претендент відрізняється наступними рисами: 1) прагне, перш за все, до того, щоби налагодити добрі товариські стосунки в колективі, створити на роботі атмосферу взаємної довіри, надає перевагу

униканню конфліктів, що не усіма розуміється правильно; 2) віддає перевагу справі, відповідальний, відрізняється почуттям відповідальності за доручену справу; 3) прагне працювати суворо за правилами, завжди акуратний при виконанні своїх службових обов'язків, вимогливий; 4) відрізняється наполегливістю, особистою зацікавленістю в роботі, зосереджений на досягненні своєї мети, завжди прагне довести справу до кінця, не надає великого значення можливим ускладненням у взаємостосунках з підлеглими.

Ситуація 5.

Вам пропонують обрати собі заступника. Кандидатури відрізняються наступними особливостями взаємовідношень з вищестоящим керівництвом: 1) швидко погоджується з думкою чи розпорядженням керівника, прагне чітко в установлені терміни виконувати всі його завдання; 2) може швидко погодитися з думкою керівника, зацікавлено і відповідально виконувати усі його розпорядження, але лише в тому випадку, якщо начальник є авторитетом для нього; 3) має багатий професійний досвід і знання, хороший спеціаліст, вмілий організатор, але інколи важко контактує; 4) дуже досвідчений і грамотний спеціаліст, але завжди прагне до самостійності та незалежності в роботі, не любить коли йому заважають.

Ситуація 6.

Коли вам доводиться спілкуватись з колегами чи підлеглими в неформальній обстановці, під час відпочинку, до чого ви найбільш схильні: 1) вести розмови, які близькі вам по діловим та професійним інтересам; 2) вести бесіду, уточнювати думки спірних питань, відстоювати свою точку зору, прагнути в чомусь переконати інших; 3) розділяти загальну тему розмови, не нав'язувати свою думку, намагатися не виділятися своєю активністю, а лише вислуховувати співрозмовника; 4) намагатися не говорити про справу та роботу, бути посередником у спілкуванні, бути уважним до інших.

Ситуація 7.

Підлеглий другий раз не виконує вашого завдання у строк, хоча обіцяє і дає слово, що подібного випадку більше не повториться. Ваші дії.

Ситуація 8.

Підлеглий ігнорує ваші поради та вказівки, робить по-своєму, не звертаючи уваги на зауваження, не виправляючи того, що ви йому говорите. Ваші дії щодо поведінки цього підлеглого у подальшому?

Ситуація 9.

У колектив, де присутній конфлікт між двома відділами, прийшов новий керівник, запрошений з іншої організації. Яким чином, на вашу думку, йому краще діяти, щоби нормалізувати психологічний клімат в колективі?

Ситуація 10.

У самий напружений період завершення виробничої програми один з співробітників вашого колективу захворів. Кожний із підлеглих зайнятий виконанням своїх обов'язків. Робота відсутнього також має бути виконана у строк. Ваші дії.

Ситуація 11.

У вас склалися натягнуті стосунки з колегою. Припускаємо, що причини вам не зовсім зрозумілі, але нормалізувати стосунки необхідно, щоб не страждала робота. Що ви зробите в першу чергу?

Ситуація 12.

Вас недавно обрали начальником відділу, в якому ви декілька років працювали на посаді рядового спеціаліста. О 8.15 ви запросили до себе в кабінет підлеглого для з'ясування причин його частих запізнь на роботу, але самі несподівано спізнилися на 15 хвилин. Підлеглий прийшов вчасно і чекає на вас. Як ви почнете бесіду при зустрічі?

Ситуація 13.

Ви працюєте керівником відділу другий рік. Молодий працівник звертається до вас з проханням відпустити його з роботи на чотири дні без утримання заробітної платні у зв'язку з весіллям.

- Чому на чотири? – запитали ви.

- А коли одружувався Іванов, ви йому дозволили чотири, - спокійно відповідає працівник і подає заяву.

Ви підписуєте заяву на три дні, відповідно до діючого положення.

Але підлеглий виходить на роботу через чотири дні. Ваші дії.

Ситуація 14.

Ви працівник, який відповідає за роботу із зверненнями громадян. У вас виник конфлікт з відвідувачем, який залишився незадоволеним вирішенням свого питання. Ви пояснюєте, що виконуєте лише паперову роботу, вирішення питання від вас не залежить, але відвідувач у всьому обвинувачує вас. Ваші дії.

Ситуація 15.

У вашому відділі є працівник, який швидше відпочиває, ніж працює. Його це влаштовує, вас – ні. Ваші дії у даному випадку? 1. Розвиток конфліктологічних ідей у філософській думці Давнього Сходу.

Ситуація 16.

Ви працюєте керівником відділу другий рік. Молодий працівник звертається до вас з проханням відпустити його з роботи на чотири дні без утримання заробітної платні у зв'язку з весіллям.

- Чому на чотири? – запитали ви.

- А коли одружувався Іванов, ви йому дозволили чотири, - спокійно відповідає працівник і подає заяву.

Ви підписуєте заяву на три дні, відповідно до діючого положення. Але підлеглий виходить на роботу через чотири дні. Ваші дії.

Ситуація 17.

Одна співробітниця висловлює іншій невдоволення з приводу багаточисельних та систематичних помилок у роботі. Співробітниця сприймає висловлені претензії як образу. Між ними виникає конфлікт.

Проаналізуйте ситуацію.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання тесту: Алгоритм своїх обмежень «Особливості поведінки у конфлікті»

Дайте відповіді «так» або «ні» на наступні запитання.

1. Я швидко долаю труднощі в роботі.
2. Мені зрозуміла власна позиція з принципово важливих питань.
3. Коли необхідно приймати рішення, які стосуються мого життя я дію рішуче.
4. Я докладаю значних зусиль відносно свого інтелектуального розвитку.
5. Я здатний ефективно вирішувати проблеми.
6. Я часто експериментую з новими ідеями, випробовуючи їх.
7. Я часто впливаю на рішення колег.
8. Я розумію принципи, які лежать в основі мого підходу до управління.
9. Мені не важко досягнути ефективної роботи підлеглих.
10. Я вважаю себе гарним керівником.
11. Я непогано головую на зборах.
13. Я турбуюсь про своє здоров'я.
14. Я чітко усвідомлюю чого хочу від життя.
15. Я володію значним потенціалом для подальшого розвитку.
16. Мій підхід до вирішення проблем систематизований.
17. Про мене можна сказати, що я знаходжу задоволення у змінах.
18. Я зазвичай успішно впливаю на інших людей.
19. Я переконаний, що використовую хороший стиль управління.
20. Мої підлегли б мене підтримували.
21. Я б докладав багато зусиль для розвитку своїх підлеглих.
22. Я вважаю підвищення кваліфікації важливим.
23. Я готовий, якщо потрібно, йти на непопулярні міри.
24. Я надаю перевагу вірному рішенню, а не спрощеному.
25. Моя робота та особисті цілі взаємодоповнюють одна одну.
26. Моє професійне життя часто супроводжується хвилюванням.

27. Я систематично переглядаю цілі своєї роботи.
28. Мені здається, більшість більш винахідливі, ніж я.
29. Перше враження, яке я справляю, зазвичай гарне.
30. Я сам починаю обговорення власних слабких і сильних сторін, я зацікавлений у зворотньому зв'язку.
31. Я прагнув би мати гарні стосунки з підлеглими.
32. Я присвячуватиму багато часу оцінці того, що потрібно підлеглим.
33. Я розумію принципи, які лежать в основі розвитку робочих груп.
34. Я ефективно розподіляю свій час.
35. Я, зазвичай, впертий у принципових питаннях.
36. При першій можливості я прагну об'єктивно оцінити свої досягнення.
37. Я постійно прагну до нового досвіду.
38. Я справляюсь з важкою інформацією кваліфіковано і чітко.
39. Я готовий пройти період з непередбачуваними результатами заради використання власної ідеї.
40. Я сприймаю себе як людину, впевнену у собі.
41. Я вірю в зміну ставлення людей до їх праці.
42. Мої підлеглі б робили все можливе для відділу.
43. Я систематично оцінював би роботу своїх підлеглих.
44. Я працюю над створенням атмосфери відкритості і довіри в колективі.
45. Робота не впливає негативно на моє життя.
46. Я рідко щось роблю всупереч власним переконанням.
47. Я отримую задоволення від роботи.
48. В роботі я постійно прагнув би до встановлення зворотного зв'язку з підлеглими.
49. Я якісно складаю плани.
50. Я не розгублююсь, якщо рішення не знаходжу одразу.
51. Мені відносно легко встановлювати стосунки з іншими.
52. Якби я очолював колектив, то між ним та іншими колективами установи були б стосунки довіри і партнерства.
53. Я умію делегувати повноваження.
54. Я успішно встановлював би зворотні зв'язки з колегами і підлеглими.
55. Я розумію що зацікавлює людей в роботі.
56. Я не дозволю собі перенапружуватися в роботі.
57. Час від часу я ретельно переглядаю свої життєві цінності.
58. Для мене важливе відчуття успіху.
59. Я приймаю виклик із задоволенням.
60. Я систематично оцінюю свою роботу і успіхи.
61. Я впевнений у собі.
62. Я, в цілому, впливаю на поведінку оточуючих.
63. Керуючи людьми, я критикую застарілі форми управління.
64. Я заохочував би ефективно працюючих підлеглих.
65. Я вважаю, що важлива частина роботи керівника полягає в проведенні консультацій для підлеглих.
66. Я вважаю, що керівнику не обов'язково бути лідером у своєму колективі.
67. В інтересах свого здоров'я я контролюю, що п'ю та їм.
68. Я майже завжди дію у відповідності з власними переконаннями.
69. У мене гарне взаєморозуміння з колегами по роботі.
70. Я часто думаю про те, що заважає мені бути більш успішним в роботі і намагаюся діяти згідно із зробленими висновками.
71. Я свідомо використовую інших, щоби полегшити собі вирішення проблеми.
72. Я можу керувати людьми, які мають високі інноваційні здібності.
73. Моя участь у зборах, зазвичай, вдала.
74. Я різними способами досягаю того, щоби ті люди, з якими я працюю, були зацікавлені в роботі.

75. У мене рідко виникають справжні проблеми у стосунках з іншими.
76. Я не втрачав би можливостей для розвитку підлеглих.
77. Я робив би усе можливе для того, щоби ті ким я керую, ясно усвідомлювали цілі роботи колективу.
78. Я відчуваю себе енергійним і життєрадісним.
79. Я вивчав вплив мого розвитку на мої переконання.
80. У мене є чіткий план зростання моєї кар'єри.
81. Я не втрачаю оптимізму, навіть якщо справи йдуть не дуже добре.
82. Я впевнено почуваю себе коли доводиться вирішувати проблеми.
83. Мені не важко генерувати нові ідеї.
84. Моє слово не суперечить справі.
85. Я вважаю, що підлеглі повинні обговорювати управлінські рішення.
86. Я вкладав би достатньо зусиль у визначення ролей і завдань своїх підлеглих.
87. Мої підлеглі розвивали б необхідні їм навички.
88. Я маю навички, необхідні для створення ефективних робочих груп.
89. Матеріальне відіграє для мене не другорядну роль.
90. Я обговорюю з оточуючими свої переконання.
91. Я обговорюю з оточуючими свої плани на перспективу.
92. «Відкритий і конформний» - ось основні риси мого характеру.
93. Я притримуюсь, в цілому, послідовного підходу до вирішення проблем.
94. Я спокійно ставлюсь до своїх помилок.
95. Я вмію слухати інших.
96. Мені непогано вдається розподілити роботу серед підлеглих.
97. Я переконаний, що у важкій ситуації мені забезпечена підтримка тих, ким я керую.
98. Я можу дати гарну пораду.
99. Я постійно прагнув би покращити якість виконання роботи підлеглих.
100. Я знаю як вирішувати власні емоційні проблеми.
101. Я співставляю свої цінності з цінностями організації в цілому.
102. Зазвичай, я досягаю того, до чого прагну.
103. Я продовжую збагачувати свій потенціал.
104. У мене зараз не більше проблем і вони не складніші, ніж рік тому.
105. В принципі, я поважаю не шаблонну поведінку на роботі.
106. Інші серйозно ставляться до моїх поглядів.
107. Я впевнений у ефективності своїх методів керівництва.
108. Думаю, що мої підлеглі з повагою ставилися б до мене як до керівника.
109. Для мене важливо, щоби хтось ще міг виконувати мою роботу.
110. Я впевнений, що в колективі можна досягнути більше, ніж окремо.

Інтерпретація результатів

Відповідно до таблиці, закресліть цифри з відповідями «так». Потім підрахуйте скільки балів у кожній колонці.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55
56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66
67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77
78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88
89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99
100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110

сума

Далі впишіть відповідні числа із суми таблиці відповідно у 1 рядок («Ваш результат») таблиці:

Ваш результат	Сильні сторони	Ранг	Зворотній ранг	Обмеження
A	Здатність керувати собою			Нездатність організувати себе
B	Чіткі цінності			Розмитість власних цінностей
C	Чітка власна мета			Нечіткість мети
D	Саморозвиток			Зупинений саморозвиток
E	Навички вирішення проблем			Відсутність навичок вирішення проблем
F	Творчий підхід			Недостатній творчий підхід
G	Здатність впливати на інших			Нездатність впливати на інших
H	Усвідомлення особливостей управління			Недостатнє усвідомлення особливостей управління
I	Здатність керувати			Нездатність керувати
J	Уміння вчити інших			Невміння вчити інших
K	Уміння організувати групову роботу			Низька здатність формувати колектив
		Сильні сторони	Обмеження	

Заповніть колонку «Ранг», надаючи найвищому результату з 1 колонки ранг 1, другому – 2 і так далі. Найменший результат отримає 11 ранг.

Заповніть колонку «Зворотній ранг», надаючи найменшому результату ранг 1 і так далі.

Заповніть підсумкові таблички. У колонці «Особисті досягнення» галузі у яких ви добре орієнтуєтесь, у колонці «Особисті обмеження» - галузі, які вимагають особистісного розвитку.

Підсумкова таблиця

Впишіть номери 1, 2, 3 з колонки «Ранг»

Впишіть номери 1, 2, 3 з колонки «Зворотній ранг»

Мої сильні сторони	Мої обмеження
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Скорочений опис обмежень

1. *Нездатність організувати себе*: неготовність повною мірою використовувати свій час, енергію, вміння; нездатність долати стреси сучасного життя управління.
2. *Розмитість власних цінностей*: відсутність чіткого розуміння мети; наявність цінностей, які не відповідають умовам ділового і приватного життя.
3. *Нечіткість мети*: відсутність чіткості у питаннях особистого та ділового життя; наявність мети несумісної з умовами сучасної праці і життя.
4. *Зупинений саморозвиток*: відсутність налаштованості і готовності до нових ситуацій і можливостей.
5. *Відсутність навичок вирішення проблем*: відсутність стратегії необхідної у прийнятті рішень, а також здатності вирішувати власні проблеми.
6. *Недостатній творчий підхід*: відсутність готовності генерувати нові ідеї, нездатність їх використовувати.
7. *Нездатність впливати на інших*: недостатня здатність забезпечувати участь і допомогу з боку оточуючих або впливати на їх рішення.
8. *Недостатнє усвідомлення особливостей управління*: недостатнє розуміння мотивації працівників; негуманні і застарілі уявлення про роль керівника.
9. *Нездатність керувати*: відсутність практичних навичок досягати результат від праці підлеглих.
10. *Невміння вчити інших*: відсутність готовності і бажання допомагати іншим, розвивати свої можливості.
11. *Низька здатність формувати колектив*: неготовність сприяти розвитку та підвищенню ефективності робочих груп і колективів.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Міжособистісні конфлікти як найпоширеніший тип конфлікту

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Конфліктна особистість та її неадекватність
- 3.2. Класифікація міжособистісних конфліктів
- 3.3. Особливості прояву міжособистісних конфліктів
- 3.4. Причини виникнення міжособистісних конфліктів
- 3.5. Характеристика стилів вирішення міжособистісних конфліктів

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: міжособистісний конфлікт; конфлікт в організації; деструктивні конфлікти; конструктивні конфлікти; компроміс; ухилення; конкуренція; пристосування; співробітництво.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: міжособистісні конфлікти як найпоширеніший тип конфлікту. Причини виникнення міжособистісних конфліктів. Причини конструктивних конфліктів в організації: незадоволеність оплатою; несприятливі умови праці; недоліки в організації праці; невідповідність прав і обов'язків; незручний графік роботи; прогалини в технології; низький рівень дисципліни. Причини деструктивних конфліктів: неправильні дії керівника; неправильні дії підлеглих; неправильні дії керівника і підлеглих.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Конфлікти в юридичній діяльності

Форма проведення заняття: підготовка студентами індивідуальних повідомлень та презентації з подальшим виступом перед аудиторією.

Мета: формування знань про типи конфліктів в юридичній діяльності та вироблення навичок вирішення юридичних конфліктів на законодавчому рівні.

Завдання: із запропонованих тем обрати дві, підготувати презентації на обрані теми і розкрити її шляхом виступу перед аудиторією.

Перелік тем для вибору

1. Предмет, завдання та сучасні проблеми юридичної конфліктології як міждисциплінарної галузі знань.
2. Специфіка та поняття юридичного конфлікту.
3. Типологія юридичного конфлікту.
4. Учасники юридичного конфлікту.
5. Конфлікти в нормативно-правовій сфері.
6. Юридичні конфлікти в господарських відносинах.
7. Юридичні конфлікти в комерційних відносинах.
8. Юридичні конфлікти у фінансових відносинах.
9. Юридичні аспекти екологічних конфліктів.
10. Трудові конфлікти.
11. Кримінальні конфлікти.
12. Кримінально-процесуальні конфлікти.
13. Процесуальний конфлікт як система правовідносин.
14. Юридичні аспекти міжнародних конфліктів.
15. Взаємодія міжнародних конфліктів та міжнародного права.
16. Консенсус у правовій сфері як вирішення конфлікту.
17. Вирішення та попередження конфлікту в системі розподілу влади.
18. Конфлікт на парламентському рівні та підходи до його розв'язання.
19. Конфлікт у конституційному правосудді.
20. Конфлікт у цивільному судочинстві.
21. Конфлікт у господарському судочинстві.
22. Конфлікт у кримінальному судочинстві.
23. Конфлікт міжнародно-правових процедур.
24. Технології регулювання конфлікту: інформаційні, комунікативні, соціально-психологічні, організаційні.
25. Усунення причин юридичних конфліктів на загально соціальному та психологічному рівнях, запобігання міжособистісним кримінальним конфліктам.
26. Судовий контроль за розслідуванням як форма розв'язання конфлікту.
27. Запобігання та подолання процесуального конфлікту.
28. Подолання конфлікту та заходи процесуального та психічного впливу.
29. Тлумачення Конституції як розв'язання конституційного конфлікту.
30. Гармонізація правових актів як запобігання юридичним конфліктам: поняття та способи.
31. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: неформальний арбітраж.
32. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: посередництво.
33. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: нейтральний слухач.
34. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: співдія.
35. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: змішані способи.
36. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: двохколіїний підхід.
37. Психологічні особливості особистості в умовах юридичного конфлікту.
38. Комунікативні здібності в умовах юридичного конфлікту.
39. Урахування особливостей темпераменту в конфліктній ситуації.
40. Екстраверти та інтроверти в умовах юридичного конфлікту.
41. Мобільність та ригідність в умовах юридичного конфлікту.
42. Моделі поведінки особистості у практиці розв'язання юридичного конфлікту та їх характеристика.
43. Психологічні властивості міжособистісних відносин у юридичному конфлікті (симпатії-антипатії, взаємовплив, співпереживання, взаєморозуміння).

44. Типи конфліктних особистостей. Конфліктна особистість демонстративного, ригідного, некерованого, педантичного та “безконфліктного” типів.
45. Психологічний захист особистості в ситуації юридичного конфлікту.
46. Моделі та стратегії поведінки особистості в ситуації юридичного конфлікту, їх характеристика.
47. Характеристика комунікативного, інтерактивного та перцептивного аспектів спілкування юриста в конфліктній ситуації.
48. Правила та норми спілкування в умовах юридичного конфлікту.
49. Використання юристом невербальних засобів спілкування в конфліктній ситуації.
50. Соціально-психологічна характеристика конфліктів у діяльності юристів (внутрішньоособистісні, міжособистісні, групові).
51. Технології раціональної поведінки юриста в умовах конфлікту.
52. Забезпечення конструктивної поведінки сторін юридичного конфлікту.
53. Застосування юристом способів психологічної корекції та самоконтролю емоцій у ситуації конфлікту.
54. Самооцінка раціональної поведінки особистості в умовах юридичного конфлікту.
55. Психологія переговорного процесу з розв’язання юридичних конфліктів.
56. Моделі поведінки сторін, маніпулятивні технології у практиці розв’язання юридичного конфлікту.
57. Технології стратегій і тактик у практиці розв’язання юридичного конфлікту.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Соціальні конфлікти: шляхи, засоби попередження та розв’язання

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Загальна характеристика соціальних конфліктів
- 5.2. Особливості прояву соціальних конфліктів
- 5.3. Класифікація соціальних конфліктів
- 5.4. Основні методи та прийоми попередження та розв’язання соціальних конфліктів
- 5.5. Соціальна напруга, її особливості

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: соціальний конфлікт; інституціональний конфлікт; інтергруповий конфлікт; інтрагруповий конфлікт; соціальна напруга; складові соціальної напруги.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: особливості визначення соціального конфлікту. Біологічна, психологічна та соціологічна теорії визначення соціального конфлікту. Типологія соціальних конфліктів. Засоби вирішення соціальних конфліктів. Особливості прояву інституціонального, інтергрупового та інтрагрупового конфліктів. Профілактика соціальних конфліктів. Особливості прояву соціальної напруги, її складові. Основні завдання розгляду соціальних конфліктів.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Глобальні та регіональні конфлікти

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Загальна характеристика глобальних конфліктів
- 6.2. Управління глобальними конфліктами
- 6.3. Загальна характеристика регіональних конфліктів
- 6.4. Класифікація регіональних конфліктів
- 6.5. Управління регіональними конфліктами

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: глобальний конфлікт; симптоми глобального конфлікту; дисбаланс у розвитку держави; екологічна проблема; екологічний конфлікт; демографічна проблема; регіональний конфлікт; регіональні суб'єкти соціальної взаємодії; етнічний конфлікт; регіональний конфлікт; релігійний конфлікт; етнополітичний конфлікт.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: типи та особливості глобальних конфліктів. Передумови виникнення глобальних конфліктів. Об'єктивні основи прогнозування глобальних конфліктів. Шляхи попередження глобальних конфліктів. Особливості прояву регіональних конфліктів; Сучасні найбільш гострі регіональні конфлікти. Зміст управління регіональними конфліктами.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Медіація у професійній діяльності юриста

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Медіація в діяльності судді
- 7.2. Медіація в діяльності адвоката
- 7.3. Медіація в діяльності нотаріуса
- 7.4. Медіація в діяльності прокурора
- 7.5. Медіація в діяльності державного виконавця та приватного виконавця

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: медіація; конфліктний стан; регулювання конфліктної поведінки; суперечка; примирна процедура; мирна угода.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: медіація як позасудова, добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів. Медіація – це різновид переговорів, що проходять за підтримки спеціально навченого посередника. Правові засади та порядок проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою, визначаються Законом України “Про медіацію” від 16 листопада 2021 року № 1875-І. Медіація спрямована на те, щоб у конфіденційній і позасудовій процедурі допомогти майбутнім партнерам чи сторонам конфлікту у пошуку рішення, яке буде відповідати їхнім інтересам та потребам. Сторони є активними учасниками процедури медіації, що працюють над вирішенням конфлікту. Діяльність у сфері надання послуг з медіації в Україні поступово набуває рис окремої професії, відмінної від професії юриста чи психолога. Але так чи інакше медіація має свою правову складову, що зумовлює залучення до її здійснення професіональних юристів як осіб, які рекомендують конфліктуючим сторонам проходження медіації, супроводжують або консультують своїх клієнтів у ході медіації. Тому кожен професійний юрист сьогодні має володіти відповідними компетентностями у сфері забезпечення доступу до медіації та надання послуг з медіації, рівно як і знаннями щодо інших альтернативних способів вирішення конфліктів (спорів). Набуття знань, умінь та навичок з медіації у кожній юридичній професії сприятиме підвищенню ефективності у комунікації з клієнтами, адже юридична професія, подібно професії медіатора, передбачає роботу з людьми.

Тема 8. Мистецтво розв'язання та вирішення конфліктів як шлях до успіху

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Аналіз конфліктного стану та регулювання конфліктної поведінки
- 8.2. Типи та особливості учасників суперечки
- 8.3. Ескалація конфлікту

8.4. Основні прийоми вирішення конфлікту

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: конфлікт; конфліктний стан; регулювання конфліктної поведінки; суперечка; типи суперечки; ескалація конфлікту; дискусія; полеміка; еклектика.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: суперечка як комунікативна ситуація, де наявне активне ставлення до позиції співрозмовника, що виражається в її критичній оцінці. Учасники суперечки: пропонент, опонент і аудиторія. Дискусія як суперечка, спрямована на досягнення істини що використовує тільки коректні прийоми. Полеміка як суперечка, спрямована на перемогу над протилежною стороною що використовує тільки коректні прийоми. Еклектика як суперечка, що має на меті досягнення істини, але використовує для цього і некоректні прийоми. Софістика як суперечка, що має на меті досягнення перемоги над протилежною стороною з використанням як коректних, так і некоректних прийомів. Ескалація конфлікту як розвиток конфлікту, що прогресує в часі, загострення протидії, за якого наступні руйнівні впливи опонентів один на одного інтенсивніші, ніж попередні.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни конфліктологія

1. Розвиток конфліктологічних ідей у філософській думці Давнього Сходу.
2. Еволюція конфліктологічних ідей в античній філософії.
3. Проблема конфлікту у середньовічній філософії та у філософії епохи Відродження.
4. Проблема конфлікту у філософії Нового часу.
5. Проблема конфлікту у класичній німецькій філософії.
6. Особливості розвитку теорії конфлікту у марксистській філософії.
7. Сучасні проблеми розвитку конфліктології.

Питання для самоконтролю

1. Коли виникла конфліктологія як відносно самостійна теорія?
2. Яку назву отримала конфліктологія як відносно самостійний напрям у соціології і у філософії?
3. Як складається конфліктологічна практика і з якими подіями у психології це пов'язано?
4. Дайте визначення предмету конфліктології.
5. Назвіть основні етапи еволюції конфліктологічних поглядів в історії філософії.
6. Назвіть соціально-історичні та теоретичні передумови виникнення конфліктології.
7. Перерахуйте методи конфліктології.
8. Назвіть основні принципи дослідження конфліктів.
9. Назвіть вчених, з іменами яких пов'язане становлення конфліктології як відносно самостійної науки.
10. Коли і де вперше були створені конфліктологічні центри?

Тема 2. Природа і діагностика конфлікту

1. Аналіз соціологічних теорій конфлікту.
2. Аналіз ситуативного підходу у психологічному вивченні конфлікту.
3. Аналіз когнітивістського підходу у психологічному вивченні конфлікту.
4. Конфлікт як результат суб'єктивної інтерпретації ситуації.
5. Внесок різних підходів до психологічного вивчення конфлікту в розробку конфліктології.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність діалектичної теорії конфлікту К.Маркса?
2. У чому полягають основні положення моделі революційного конфлікту і соціального перетворення.

3. Суперечність і конфлікт у теорії Тернера.
4. Біхевіористичне тлумачення конфлікту.
5. Співвідношення компонентів образу ситуацій міжособистісної взаємодії.
6. Когнітивна схема У.Клару.
7. Основні положення теорії В.С.Мерліна.
8. Аналіз варіантів розуміння конфлікту.
9. Сильні сторони кожної із розглянутих теорій конфлікту.
10. Суттєві недоліки кожної із розглянутих теорій конфлікту.

Тема 3. Технології ефективної поведінки юриста в конфлікті

1. Загальна характеристика ефективного спілкування.
2. Зміст технологій ефективного спілкування.
3. Значення невербальних засобів у кращому розумінні співрозмовника.
4. Технології раціональної поведінки у конфлікті.
5. Самоконтроль емоцій.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під технологіями ефективного спілкування в конфлікті?
2. Назвіть основні складові процесу спілкування.
3. Визначте основну суперечність процесу спілкування у конфлікті.
4. Назвіть психологічний закон спілкування.
5. Визначте основні правила ефективного спілкування у конфлікті.
6. Що розуміють під технологіями раціональної поведінки у конфлікті?
7. Назвіть основні способи уникнення від гніву за Д.Скотт.
8. Назвіть перше правило самоконтролю емоцій.
9. Назвіть друге правило самоконтролю емоцій.
10. Назвіть третє правило самоконтролю емоцій.

Тема 4. Внутрішньоособистісний конфлікт

1. Соціально-психологічний аналіз внутрішньоособистісних конфліктів
2. Сутність, зміст і структура внутрішньоособистісних конфліктів
3. Типологія і динаміка внутрішньоособистісних конфліктів
4. Форми прояву внутрішньоособистісних конфліктів
5. Способи подолання внутрішньоособистісних конфліктів

Питання для самоконтролю

1. Наведіть визначення поняття «внутрішньоособистісний конфлікт» з позиції психоаналізу і гуманістичної психології.
2. Які є причини виникнення внутрішньоособистісних конфліктів?
3. Які є форми прояву внутрішньоособистісних конфліктів?
4. У чому проявляється неврастенія?
5. У чому проявляється регресія?
6. У чому проявляється номадизм?
7. Які є способи подолання внутрішньоособистісних конфліктів?
8. У чому проявляється сублимація?
9. Які є види внутрішньоособистісних конфліктів?
10. Розкрийте зміст поняття «акцентуована особистість».

Тема 5. Міжособистісні конфлікти

- Загальна характеристика проблеми конфлікту у психології.
2. Загальна характеристика проблеми конфлікту у філософії.
 3. Загальна характеристика проблеми конфлікту у соціології.
 4. Характеристика структурних елементів конфлікту.
 5. Аналіз причин виникнення та класифікація конфліктів.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте явище конфлікту з позиції філософії, психології, соціології.
2. Визначте умови виникнення конфлікту.

3. Чим характеризується протидія суб'єктів соціальної взаємодії?
4. Зобразіть графічно структуру конфлікту.
5. Дайте визначення основних структурних елементів конфлікту: «сторони конфлікту», «предмет конфлікту», «образ конфліктної ситуації», «мотиви конфлікту», «позиції конфліктуючих сторін».
6. Наведіть класифікацію конфлікту.
7. Назвіть причини виникнення конфлікту.
8. Наведіть класифікацію причин виникнення конфлікту.
9. Дайте визначення понять: «конфліктна ситуація», «інцидент».
10. Назвіть типи конфліктних ситуацій.

Тема 6. Конфлікти в юридичній діяльності

1. Предмет, завдання та сучасні проблеми юридичної конфліктології як міждисциплінарної галузі знань.
2. Специфіка та поняття юридичного конфлікту.
3. Типологія юридичного конфлікту.
4. Учасники юридичного конфлікту.
5. Конфлікти в нормативно-правовій сфері.

Питання для самоконтролю

1. Що вивчає юридична конфліктологія?
2. Що є предметом вивчення юридичної конфліктології?
3. Які завдання юридичної конфліктології?
4. У чому проявляється зв'язок юридичної конфліктології з іншими науками?
5. Які проблеми вирішує юридична конфліктологія на сучасному етапі?
6. Наведіть визначення поняття «юридичний конфлікт».
7. Які є типи юридичного конфлікту?
8. Які є класифікативні засади до визначення учасників юридичного конфлікту?
9. Які особливості визначення учасників юридичного конфлікту?
10. Чим характеризуються конфлікти в нормативно-правовій сфері?

Тема 7. Сімейні конфлікти

1. Поняття сімейних конфліктів та їх особливості.
2. Класифікація сімейних конфліктів.
3. Аналіз причин виникнення сімейних конфліктів.
4. Характеристика кризових періодів у розвитку сім'ї.
5. Попередження та вирішення сімейних конфліктів.

Питання для самоконтролю

1. Наведіть визначення сімейних конфліктів.
2. Розкрийте особливості сімейних конфліктів.
3. Назвіть причини конфліктів у сім'ї.
4. Наведіть соціальні чинники мікро- і макросередовища, що зумовлюють появу сімейних конфліктів.
5. Розкрийте класифікацію сімейних конфліктів.
6. Назвіть кризові періоди сім'ї.
7. Перерахуйте шляхи попередження сімейних конфліктів.
8. Розкрийте основні форми вирішення сімейних конфліктів.
9. Охарактеризуйте кризи подружнього життя.
10. Назвіть причини виникнення конфліктів між батьками і дітьми.

Тема 8. Соціальні конфлікти: шляхи, засоби попередження та розв'язання

1. Загальна характеристика соціальних конфліктів.
2. Класифікація соціальних конфліктів.
3. Аналіз причин виникнення соціальних конфліктів.
4. Бізнес і політика – конфліктність взаємин.

5. Попередження та вирішення соціальних конфліктів.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості прояву соціальних конфліктів?
2. Біологічна теорія соціальних конфліктів.
3. Психологічна теорія соціальних конфліктів.
4. Соціологічна теорія соціальних конфліктів.
5. Розкрийте типологію соціальних конфліктів.
6. Охарактеризуйте особливості прояву інституціонального конфлікту.
7. Охарактеризуйте особливості прояву інтергрупового конфлікту.
8. Розкрийте значення особистості в інтергруповому конфлікті.
9. Розкрийте засоби вирішення соціальних конфліктів.
10. Методи запобігання та вирішення соціальних конфліктів.

Тема 9. Глобальні та регіональні конфлікти

1. Військові конфлікти.
2. Економічні конфлікти.
3. Екологічні конфлікти.
4. Духовно-ідеологічні конфлікти.
5. Релігійні конфлікти.

Питання для самоконтролю

1. Співвідношення глобальних проблем і глобальних конфліктів у сучасному світі.
2. Дисбаланс у розвитку держав.
3. Суперечності у системі «суспільство-природа».
4. Особливості регіональних конфліктів.
5. Класифікація регіональних конфліктів за масштабом.
6. Класифікація регіональних конфліктів за географічним становищем.
7. Класифікація регіональних конфліктів за сферою прояву.
8. Класифікація регіональних конфліктів національно-етнічними особливостями.
9. Прогнозування та попередження регіональних конфліктів.
10. Регулювання та вирішення регіональних конфліктів.

Тема 10. Медіація в юридичній діяльності

1. Медіація в діяльності судді
2. Медіація в діяльності адвоката
3. Медіація в діяльності нотаріуса
4. Медіація в діяльності прокурора
5. Медіація в діяльності державного виконавця та приватного виконавця

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості врегулювання спору за участю судді?
2. Які є обмеження щодо врегулювання спору за участю судді?
3. Яка процедура врегулювання спору за участю судді?
4. Які можливості відкриваються в діяльності адвоката завдяки медіації?
5. У чому полягають особливості суміщення статусу адвоката з медіаційною діяльністю?
6. Як пов'язані принципи нотаріальної діяльності з медіацією?
7. розкрийте особливості застосування медіації в окремих сферах нотаріальної практики.
8. Які є проблемні питання медіації у нотаріальній діяльності?
9. Розкрийте моделі участі прокурора у примирних процедурах.
10. Розкрийте особливості примусового виконання угод, досягнутих сторонами за результатами медіації.

Тема 11. Мистецтво розв'язання та вирішення конфліктів як шлях до успіху

1. Картографія конфлікту.
2. Суперечка, типи її учасників.
3. Ескалація конфлікту.

4. Культура розв'язання конфлікту.
5. Прийоми вирішення конфлікту.

Питання для самоконтролю

1. Визначте переваги і недоліки методу картографії конфлікту.
2. Характеристика позитивних і негативних типів учасників суперечки.
3. У чому сутність ескалації конфлікту?
4. Стадії емоційного стану учасників конфлікту в процесі його розвитку.
5. У чому полягають особливості культури розв'язання конфлікту?
6. Назвіть заходи з профілактики конфлікту.
7. Поведінка керівника у вирішенні конфліктних ситуацій.
8. Культура вирішення конфлікту у контексті критики.
9. Культура вирішення конфлікту у контексті проведення ділової бесіди.
10. Основні прийоми вирішення конфліктних ситуацій.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). У вступі розкривається місце обраної теми в курсі адміністративного права та нормативне забезпечення теми. В основній частині розкривається суть обраної теми та аналізуються існуючі проблеми. В кінці реферату підводяться короткі підсумки викладеного дослідження.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [4, с.7].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – від 10 до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів

1. Сучасні проблеми у суспільстві: сутність, зміст, форми прояву.
2. Еволюція конфліктологічних ідей в античній філософії.
3. Проблема конфлікту у філософії середньовіччя та у філософії епохи Відродження.
4. Проблема конфлікту у філософії Нового часу.
5. Проблема конфлікту у класичній німецькій філософії.
6. Особливості розвитку теорії конфлікту у марксистській філософії.
7. Модель конфліктного розуміння суспільства Л.Козера.
8. Модель соціальної конфліктності Дж.Рекса.
9. Інтегративні функції конфлікту у теорії Г.Зіммеля.
10. Сучасні проблеми розвитку конфліктології.
11. Теорія внутрішньоособистісних конфліктів Е.Еріксона.
12. Ідея «неврозів цивілізації» З.Фрейда.
13. Ідея «війни проти всіх» К.Хорні.
14. Рушійні сили та мотивації конфліктів у суспільстві.
15. Рівні економічних конфліктів у сучасному суспільстві.
16. Війна як конфлікт.
17. Проблема ідеологічного конфлікту.
18. Конфлікти у галузі мистецтва.
19. Релігійні конфлікти.

20. Політичні конфлікти.
21. Конфлікт і влада.
22. Влада як основний предмет політичних конфліктів.
23. Сімейні конфлікти.
24. Перемовини у конфліктних ситуаціях.
25. Медіація як форма розв'язання конфліктів.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет, методи, структура конфліктології
2. Основні поняття та категорії конфліктології. Зв'язок конфліктології з іншими науками
3. Методи наукових досліджень у конфліктології
4. Основні концепції сучасної зарубіжної теорії конфліктності
5. Становлення конфліктології як науки в Україні
6. Конфлікт та конфліктогени
7. Типи конфліктогенів
8. Структура та діагностика конфліктів
9. Класифікація конфлікту
10. Соціально-психологічний аналіз внутрішньоособистісних конфліктів
11. Сутність, зміст і структура внутрішньоособистісних конфліктів
12. Типологія і динаміка внутрішньоособистісних конфліктів
13. Форми прояву внутрішньоособистісних конфліктів
14. Способи подолання внутрішньоособистісних конфліктів
15. Конфліктна особистість та її неадекватність
16. Міжособистісні конфлікти, їх особливості та причини виникнення
17. Характеристика стилів вирішення міжособистісних конфліктів
18. Конфліктна особистість та її неадекватність
19. Класифікація міжособистісних конфліктів
20. Особливості прояву міжособистісних конфліктів
21. Причини виникнення міжособистісних конфліктів
22. Характеристика стилів вирішення міжособистісних конфліктів
23. Загальна характеристика сімейних конфліктів
24. Аналіз причин виникнення сімейних конфліктів
25. Конфлікт «батьки і діти» як особливий вид сімейних конфліктів
26. Шляхи вирішення і подолання сімейних конфліктів
27. Загальна характеристика соціальних конфліктів
28. Особливості прояву соціальних конфліктів
29. Класифікація соціальних конфліктів
30. Основні методи і прийоми попередження та розв'язання соціальних конфліктів
31. Соціальна напруга, її особливості
32. Медіація як спосіб урегулювання конфліктів
33. Учасники медіації
34. Медіаційна процедура
35. Медіація в юридичній практиці
36. Аналіз конфліктного стану та регулювання конфліктної поведінки
37. Типи та особливості учасників суперечки
38. Ескалація конфлікту
39. Основні прийоми вирішення конфлікту
40. Загальна характеристика глобальних конфліктів
41. Управління глобальними конфліктами
42. Загальна характеристика регіональних конфліктів
43. Класифікація регіональних конфліктів

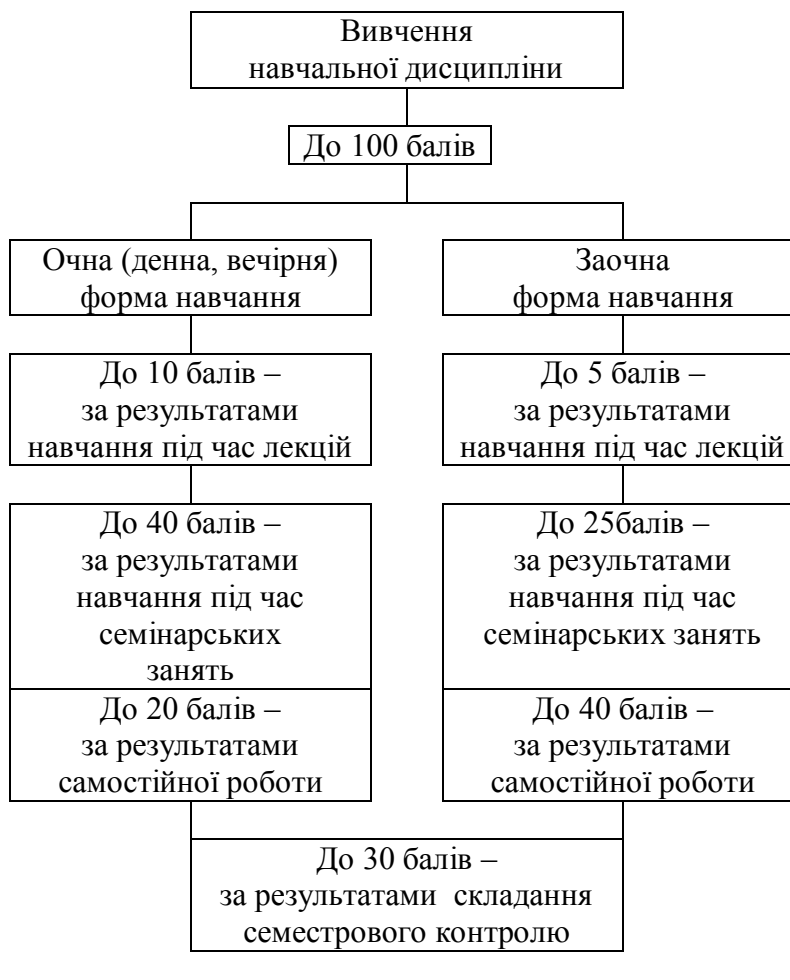
44. Управління регіональними конфліктами
45. Медіація в діяльності судді
46. Медіація в діяльності адвоката
47. Медіація в діяльності нотаріуса
48. Медіація в діяльності прокурора
49. Медіація в діяльності державного виконавця та приватного виконавця

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Становлення конфліктології як науки в Україні
2. Внутрішньоособистісний конфлікт
3. Наведіть визначення поняття «суперництво»

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій														
			1	2	3	4	5	6	7	8	9						

1.	Денна	9	1,0	2,0	3,5	4,5	5,5	6,5	8,0	9,0	10,0						
----	-------	---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	--	--	--	--	--	--

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з таблицею 4.2. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 семінарських занять.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	8 тем	Номер теми								Усього балів	
		1	2	3	4	5	6	7	8		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	4								4	
	Усього балів									20	

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Конфліктологія : навчальний посібник /За ред. Г. В. Гребенькова. Львів: Магнолія, 2011. 229 с.
2. Котигоренко В. Конфліктологія // Політична енциклопедія. Редкол: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. - К.: Парламентське видавництво, 2021. 362 с.
3. Основи конфліктології: навч. посіб. для студ. ВНЗ / А. М. Гірник. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 222 с.
4. Пірен М. І. Конфліктологія. К.: МАУП, 2017. 360 с.
5. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2015. 563 с.

Тема 2

1. Бердач А.І. Конфліктологія: навч. пос.. Одеса: ОДУВС, 2010. 162 с.
2. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія: навч. пос..Львів: Львівський державний ун-т внутрішніх справ, 2013. 400 с.
3. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. К.: КНТ, 2014. 460 с.
4. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія. К.: КНЕУ, 2013. 315 с.
5. Конфліктологія: навч. посіб. для вищ. військ. навч. закл. /за ред. М. П. Гетьманчука, П. П. Ткачука. Львів: ЛІСВ, 2007. 327 с.

Тема 3

1. Бердач А.І. Конфліктологія: навч. пос.. Одеса: ОДУВС, 2010. 162 с.
2. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія: навч. пос..Львів: Львівський державний ун-т внутрішніх справ, 2013. 400 с.
3. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. К.: КНТ, 2014. 460 с.
4. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія. К.: КНЕУ, 2013. 315 с.
5. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / За ред. Крестовської Н., Романідзе Л. Одеса: «Екологія», 2021. 450 с.

Тема 4

1. Берлач А.І., Кондрюкова В.В. Конфліктологія: навчальний посібник для дистанційного навчання. Київ: Університет «Україна», 2007. 203 с.
2. Гуменюк О.Г. Основи загальної та юридичної психології: підручник. К.: КНТ, 2014. 592 с.
3. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія. К.: КНЕУ, 2019. 315 с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: посібник. К. : Академвидав, 2013. 568 с.
5. Пірен М. І. Конфліктологія. К.: МАУП, 2017. 360 с.

Тема 5

1. Берлач А.І., Кондрюкова В.В. Конфліктологія: навчальний посібник для дистанційного навчання. Київ: Університет «Україна», 2007. 203 с.
2. Гуменюк О.Г. Основи загальної та юридичної психології: підручник. К.: КНТ, 2014. 592 с.
3. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія. К.: КНЕУ, 2019. 315 с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: посібник. К. : Академвидав, 2013. 568 с.
5. Пірен М. І. Конфліктологія. К.: МАУП, 2017. 360 с.

Тема 6

1. Бердач А.І. Конфліктологія: навч. пос.. Одеса: ОДУВС, 2010. 162 с.
2. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія: навч. пос..Львів: Львівський державний ун-т внутрішніх справ, 2013. 400 с.
3. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. К.: КНТ, 2014. 460 с.
4. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України / Г. І. Луцишин. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 200 с.
5. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / За ред. Крестовської Н., Романідзе Л. Одеса: «Екологія», 2021. 450 с.

Тема 7

1. Бердач А.І. Конфліктологія: навч. пос.. Одеса: ОДУВС, 2010. 162 с.
2. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: посіб. К., 2010. 125 с.
3. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія. К.: КНЕУ, 2003. 315 с.
4. Конфліктологія: навч. посіб. для вищ. військ. навч. закл. /за ред. М. П. Гетьманчука, П. П. Ткачука. Львів: ЛІСВ, 2007. 327 с.
5. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. Розширене видання. Київ : КМ-Букс, 2015. 416 с.

Тема 8

1. Бердач А.І. Конфліктологія: навч. пос.. Одеса: ОДУВС, 2010. 162 с.
2. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія: навч. пос..Львів: Львівський державний ун-т внутрішніх справ, 2013. 400 с.
3. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія. К.: КНЕУ, 2003. 315 с.
4. Конфліктологія: навч. посіб. для вищ. військ. навч. закл. /за ред. М. П. Гетьманчука, П. П. Ткачука. Львів: ЛІСВ, 2007. 327 с.
5. Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика : навчальний посібник . К.: ВД "Професіонал", 2017. 416 с.

Тема 9

1. Бердач А.І. Конфліктологія: навч. пос.. Одеса: ОДУВС, 2010. 162 с.
2. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія. К.: КНЕУ, 2003. 315 с.
3. Конфліктологія: навч. посіб. для вищ. військ. навч. закл. /за ред. М. П. Гетьманчука, П. П. Ткачука. Львів: ЛІСВ, 2007. 327 с.
4. Котигоренко В. Конфліктологія // Політична енциклопедія. Редкол: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. - К.: Парламентське видавництво, 2021. 362 с.
5. Русинка І . Конфліктологія Психотехнології запобігання і управління конфліктами : навчальний посібник. К: ВД «Професіонал», 2007. 332 с.

Тема 10

1. Бердач А.І. Конфліктологія: навч. пос.. Одеса: ОДУВС, 2010. 162 с.
2. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія: навч. пос..Львів: Львівський державний ун-т внутрішніх справ, 2013. 400 с.
3. Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації / Андрєєнкова В.Л., Гайдук В.І., Клименко Т.А. К.: ТОВ «Агенство «Україна», 2020. 144 с.
4. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України / Г. І. Луцишин. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 200 с.
5. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / За ред. Крестовської Н., Романідзе Л. Одеса: «Екологія», 2021. 450 с.

Тема 11

1. Ващенко І. В. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник. К.: Знання, 2013. 407 с.
2. Гіренко С.П. Практична конфліктологія: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2010. 184 с.
3. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України / Г. І. Луцишин. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 200 с.
4. Технології роботи організаційних психологів : навч. посібн. / За наук. ред. Л.М. Карамушки. К.: Фірма «ІНКОС», 2015. 366 с.
5. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування : навч. посіб. Київ : Знання, 2017. 230 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nlplife.ru/knigi/psyho/praktikum-po-konfliktologii>
2. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Konflikt/11.php
3. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Index.php
4. http://sob-rgsu.narod.ru/files/Antsupov_Shipilov_Some_Konfliktologiya.htm
5. <http://litpsy.ru/socialnaya-psixologiya/reshenie-konflikta-putem-peregovorov/>
6. <http://evartist.narod.ru/text7/50.htm>
7. <http://www.bookall.ru/blewotai.html>
8. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/burt/index.php
9. <http://textbooks.net.ua/content/category/42/59/48/>
10. <http://ukrlife.org/main/minerva/karnegie.htm>

